

De wethouder en de projectontwikkelaar

Hoe kwam de eigenaar van een monumentaal Amsterdams pand toch aan die geheime stadhuisdocumenten? En hoe kon het gebeuren dat zijn pand, ondanks een besluit van B&W, niet op de monumentenlijst terecht kwam?

In hartje Amsterdam, aan Rapenburg 44, staat een kast van een villa met tuin uit 1899, beter bekend als het 'Zwitserse huis'. Vooral de tuin aan het water, met twee lage loodsen, waar ooit een steenhouwerij was gevestigd, en de op de tuin uit kijkende zijgevel met hoog Efteling-gehalte, deden het college van B&W op 13 oktober 2000 besluiten het hele spul op de gemeentelijke monumentenlijst te zetten. Een half jaar later effende hetzelfde college de weg om die zijgevel in zijn geheel te laten verdwijnen achter een zes verdiepingen hoog nieuwbouwblok, te bouwen in de tuin.

Een procedurefoutje, zo luidde de officiële verklaring. Of was hier meer aan de hand?

Om dat te achterhalen moeten we terug naar het begin.

In juni 1999 stelde B&W van Amsterdam een conceptlijst op met panden in de binnenstad die waren voorbestemd als gemeentelijk monument en beschermd stadsgezicht. Rapenburg 44 stond er ook op.

In januari 2000 zagen een paar Rapenburg-bewoners in de krant dat er een bouwplan voor Rapenburg 44 op het stadhuis ter inzage lag. Toen ze gingen kijken, schrokken ze zich te pletter. Volgens het plan zou in de tuin een gebouw van zes verdiepingen worden neergezet. De bewoners staken de koppen bij elkaar, richtten de Vereniging Belangengroep Rapenburg op en bombardeerden Monumentenzorg in Zeist en het gemeentelijk Bureau Monumentenzorg met brieven.

Niet zonder succes.

De bemoeienis van Zeist blokkeerde voorlopig iedere bouwactiviteit en het gemeentelijk Bureau Monumentenzorg produceerde een gedetailleerd advies om Rapenburg 44 definitief tot monument te verheffen.

Het 'Zwitserse huis' aan Rapenburg 44

De eigenaar van het Zwitserse huis, Frank van Dalen, was onaangenaam getroffen door de plotselinge activiteiten van Monumentenzorg en had intussen bij de gemeentelijke dienst Bouwzaken een sloopvergunning voor de loodsjes in de tuin aangevraagd.

Op 13 oktober 2000 besloten B&W om Rapenburg 44 daadwerkelijk op de gemeentelijke monumentenlijst te zetten. Zo'n besluit komt dan eerst nog in de adviescommissie van raadsleden. Gaat de meerderheid akkoord, dan komt het besluit als raadsvoordracht in de raadsvergadering voor de finale hamerslag.

Op 9 november 2000 bracht toenmalig wethouder Monumentenzorg Guusje ter Horst (PvdA) Rapenburg in de adviescommissie, die werd voorgezeten door

raadslid Ton Hooijmaijers (VVD). Als burger mag je op deze vergaderingen ook je zegje doen. Van dat recht maakte de eigenaar van het Zwitserse huis gebruik. Hij liet zijn advocaat uitleggen dat hij mordicus tegen het B&W-besluit was. De raadsleden waren er niet van onder de indruk en steunden in meerderheid het besluit. Om de advocaat van Van Dalen ter wille te zijn, stelde wethouder Ter Horst voor het B&W-besluit hooguit drie weken aan te houden. Als de commissieleden niets meer van haar hoorden, dan zou Rapenburg 44 weldra voor de finale hamerslag worden ingebracht.

Vanaf dit moment begonnen de stadhuisprocedures kuren te vertonen. Volgens de agenda had wethouder Ter Horst Rapenburg 44 op 10 januari 2001 in de gemeenteraadsvergadering moeten bren-

gen. Dat is niet gebeurd. Waarom niet? Ter Horst kan desgevraagd geen reden bedenken, laat zij vanuit Nijmegen weten, alwaar zij inmiddels burgemeester is.

Niet lang daarna, op 3 april 2001, gebeurde er weer iets ongewoons. De gemeentelijke afdeling Bouwzaken gaf de eigenaar van het Zwitserse huis de gevraagde sloopvergunning voor de loodsjes in zijn Rapenburgtuin. Voor de duidelijkheid: een sloopvergunning aanvragen voor een monument mag altijd, zelfs voor het paleis op de Dam. Als het stadhuis maar binnen de wettelijke termijn een beslissing neemt, anders valt de sloopvergunning de aanvra-ger *automatisch* oftewel *van rechtswege* in de schoot. En dat was op 3 april 2001 voor Rapenburg 44 het geval. Het foutje sleurde het héle B&W-besluit van 13 oktober 2000 de afgrond in. Eigenaar Frank van Dalen zette meteen de procedure in werking om zijn sloopaanvraag te verzilveren.

Aan de opvolger van Ter Horst, Bea Irik (PvdA), de taak om de raad mee te delen dat Rapenburg 44 als gemeentemonument was gesneuveld. Jegens de Vereniging Belangengroep Rapenburg putte de wethouder zich uit in excuses. Twee systemen met de namen 'BWT+' en 'MON+' hadden niet goed gecommuniceerd, schreef zij.

Maar als iemand excuses had moeten aanbieden, dan is het toenmalig wethouder Bouwen, Wonen, Economie Pauline Krikke, nu burgemeester van Arnhem. Zij, en niet de wethouder Monumentenzaken, ging over het het afgeven en bijhouden van monumentenvergunningen. Maar ook zij weet zich desgevraagd niets over het geval te herinneren.

Met een spervuur aan bezwaarschriften probeerde de vereniging te redderen wat er te redden viel. Ze kregen geen poot aan de grond. Tot de kwestie-Rapenburg vorig jaar ineens een wending nam.

Op 29 april 2002 herkenden een paar Rapenburgers op een krantenfoto Frank van Dalen, de eigenaar van het Zwitserse huis, samen met wethouder Ton Hooijmaijers, voorheen raadslid en voorzitter van de commissie Monumentenzorg en nu opvolger van Pauline Krikke. Frank van Dalen was de campagneleider voor Hooijmaijers, die een (vergeefse, zo zou later blijken) gooi naar een Tweede-Kamer-zetel deed.

De Rapenburgers zouden aan de relatie Hooijmaijers-Van Dalen niet zoveel aandacht hebben besteed, als zich in maart 2002 niet een vreemd incident had voorgedaan. Tijdens een bezwaarprocedure te-

gen de nieuwbouw in de Rapenburgtuin bleek de advocaat van Frank van Dalen, mr P.L. Visser, over geheime stadhuisdocumenten te beschikken. Van Dalen had een geheim ambtelijk advies naar zijn advocaat gefaxt, een advies waarover B&W nog een besluit moesten nemen. Ook bleek in het documentenverkeer één keer het faxapparaat van wethouder Hooijmaijers te zijn gebruikt. Dit alles tot ongenoegen van de advocaat van de Rapenburgers, mr H. Sarolea. Hij vroeg het stadhuis om een onafhankelijk onderzoek naar de rol van wethouder Hooijmaijers.

Op 18 juni 2002 behandelde de raadscommissie Orde en Veiligheid het fax-incident. Een overbodig agendapunt. Wethouder Geert Dales had als loco-burgemeester zijn partijgenoot Hooijmaijers al gerehabiliteerd in Het Parool, een week eerder. Zonder onafhankelijk onderzoek, dat wel.

Vanaf de publieke tribune volgden leden van de Vereniging Rapenburg de zitting van de raadscommissie met stijgende verbazing. Op dezelfde tribune zat ook de gewezen VVD-campagneleider Frank van Dalen. Hij verklaarde tegenover de raadsleden dat de wethouder zich bij het aanwijzen van het Rapenburgperceel tot monument had laten misleiden door een ambtenaar. De wethouder had er – 'om gezichtsverlies te voorkomen' – toen maar voor gekozen om de fatale termijn van monumentbescherming *met opzet* te laten verlopen. Dan was zij ervan af.

Een procedurefoutje met *opzet*? Deze verklaring staat haaks op de excuses van wethouder Irik ('BWT+' en 'MON+'). Frank van Dalen beschuldigde wethouder Krikke in feite van het ondermijnen van een democratisch genomen besluit.

Ontstond er heftige commotie onder Amsterdamse raadsleden? Nee, geen woord, niets.

De SP heeft intussen als enige raadsfractie het college om opheldering verzocht.

Frank van Dalen legt de schuldvraag in de Rapenburg-kwestie volledig bij de volgens hem incompetent PvdA-wethouders Guusje ter Horst en Bea Irik.

Voormalig wethouder Ton Hooijmaijers juicht een onafhankelijk onderzoek toe omdat dan definitief zou komen vast te staan dat hem geen enkele blaam treft.

Het laatste nieuws uit het stadhuis over Rapenburg is een schrijven van zes kantjes waarin burgemeester Job Cohen met geen woord rept over het verdonkere-maande B&W-besluit en de in diskrediet gebrachte wethouder. |